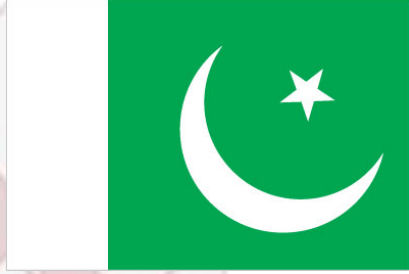

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

ÜLKE BİLGİ NOTLARI

PAKİSTAN İSLÂM CUMHURİYETİ

KASIM 2020

PAKİSTAN İSLÂM CUMHURİYETİ

I- ÜLKE KİMLİK KARTI

RESMİ ADI	PAKİSTAN İSLÂM CUMHURİYETİ
RESMİ DİLİ	URDU DİLİ ve İNGİLİZCE
PARA BİRİMİ	RUPİ (PKR)
BAŞKENTİ	İSLAMABAD
YÖNETİM BİÇİMİ	FEDERAL CUMHURİYET
YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)	796 095
NÜFUS (kişi) (2020-Temmuz)	233 500 636
TÜRKİYE İLE SAAT FARKI	+3
ULUSLARARASI TELEFON KODU	92
GSYH (milyar \$) (2019)	278.2
ENFLASYON ORANI (TÜFE) (%) (2019)	10.58
ORTALAMA DÖVİZ KURU (\$/PKR) (2019)	150.2
İŞSİZLİK ORANI (%) (2019)	4.45
OECD ÜLKE RİSK SINIFLANDIRMASI*	7

Kaynak: CIA World Factbook

*OECD Ülke Risk Sınıflandırmasına göre ülkeler 0 (en düşük) ile 7 (en yüksek) arasında değerlendirilmektedir.

T.C. İSLAMABAD BÜYÜKELÇİLİĞİ : İhsan Mustafa YURDAKUL / Büyükelçi

Adres : Street 1, Diplomatic Enclave, G-5, 44000 Islamabad - Pakistan

Telefon : 00 92 51 831 98 00 **E-posta** : embassy.islamabad@mfa.gov.tr

T.C. İSLAMABAD TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ : Demir Ahmet ŞAHİN / Ticaret Müşaviri

Adres : Diplomatic Enclave Street No:1, G-5 Islamabad - Pakistan

Telefon : 00 92 51 282 9123 **E-posta** : islamabad@ticaret.gov.tr

T.C. KARAÇİ TİCARET ATAŞELİĞİ : Eyyup YILDIRIM / Ticaret Ataşesi

Adres : House No:29-A, Khayaban-e-Hafiz, Phase V, D.H.A. KARACHI / PAKISTAN

Telefon : 00 92 21 358 789 99 **E-posta** : karaci@ticaret.gov.tr

PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ :

Muhammad Syrus Sajjad QAZİ / Büyükelçi

Telefon : 00 90 (312) 427 14 10 **E-posta** : parepankara@mofa.gov.pk

II- GENEL GÖRÜNÜM

Pakistan İslâm Cumhuriyeti; Afganistan, Çin, Hindistan ve İran arasında kalan topraklarda yerleşik bir Güney Asya ülkesidir.

Pakistan'ın, Afganistan ile 2 430 kilometre, Çin ile 523 kilometre, İran ile 909 kilometre ve Hindistan ile 2 912 kilometre uzunluğunda sınır şeritleri bulunmaktadır.

Ülkenin kuzey ve kuzeybatısında dağlar, batı kesiminde Belucistan Platosu ile doğu kesiminde Hindistan düzlükleri yer almakta olup, genelde kuru ve sıcak çöl iklimi hüküm sürmektedir. Öte yandan, ülkenin kuzeybatısında daha ılıman, kuzeyinde ise kutup bölgesi iklimi hakimdir.

796 095 kilometrekarelik bir yüzölçümüne sahip bulunan Pakistan topraklarının %27.6'sı ekilebilen arazi niteliğindedir.

20 yılı Temmuz ayı verilerine göre Pakistan, nüfus bakımından dünyanın 5. büyük ülkesidir. Ülke nüfusu 233 500 636 kişi olup, nüfusun %95.6'sı 0-64 yaş aralığında bulunmaktadır. Pakistan'ın nüfusu, 2020 yılı verilerine göre bir önceki yıla kıyasla %2.07 oranında artış göstermiştir.

Nüfusunun %44.7'si Pencaplardan, %15.4'ü Pathanlardan (Peştun), %14.1'i Sindilerden, %8.4'ü Sariaikilerden, %7.6'sı Muhacirlerden, %3.6'sı Belucilerden ve %6.3'ü de diğer etnik gruplardan oluşan Pakistan'da nüfusun %96.4'ü Müslüman (%85-90 Sünni ve %10-15 Şii), kalan %3.6'sı ise Hıristiyan ve Hindu'dur.

Ülkede, birçok farklı yerel dil konuşulmakta olup, resmi yazışmalarda İngilizce tercih edilmektedir.

Pakistan'da yerel isimleri ile; Balochistan, Khyber Pakhtunkhwa, Punjab ve Sindh olmak üzere toplam 4 adet vilayet ile ayrıca 2 adet özerk bölge bulunmakta olup, ülkenin başkenti İslâmabad'dır.

Pakistan'ın sahip olduğu doğal kaynaklar; geniş doğal gaz rezervleri, petrol, düşük kalite kömür madenleri, demir cevheri, bakır, tuz ve kireç taşıdır.

Ülkenin 2019 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYH) 278.2 milyar ABD Doları olup, GSYH bir önceki yıla göre %0.99 artmıştır.

Pakistan'da Tüketici Ürünleri Fiyat Endeksine (TÜFE) göre, 2019 yılı enflasyon oranı %10.6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Pakistan ekonomisinin çarklarının dönmesine katkıda bulunan tarımsal ürünler arasında pamuk, buğday, pirinç, şeker kamışı, çeşitli meyve ve sebzeler yer almaktadır. Ülkede ayrıca, mandracılık ve sığır besiciliği de yapılmaktadır.

III- TİCARİ İLİŞKİLERİMİZ

2013 - 2020/9 aylık dönemde Türkiye ile Pakistan arasındaki ticaretin yıllara göre gelişimi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Türkiye - Pakistan Dış Ticaret Verileri (2013 - 2020/9 aylık) (bin \$)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2013	385 266	435 241	820 507	- 49 975
2014	472 485	438 795	911 280	33 690
2015	301 233	290 549	591 782	10 684
2016	373 931	273 551	647 482	100 380
2017	377 155	349 557	726 712	27 598
2018	509 157	345 531	854 688	163 626
2019	550 163	306 265	856 428	243 898
2020 (9 aylık)	343 192	203 995	547 187	139 197

Kaynak: TÜİK

60.yıl

IV- MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ALANINDAKİ İLİŞKİLERİMİZ

Türk müteahhitlik firmaları Pakistan pazarına ilk kez 1992 yılında giriş yapmış olup, pazara girildiği tarihten 2020 yılı Ekim ayı sonuna kadar Türk müteahhitlik firmaları tarafından toplam tutarı 3 497 259 181 ABD Doları olan 69 proje üstlenilmiştir.

1992–2020/Ekim sonu döneminde Türk müteahhitlik firmalarının Pakistan’da üstlendikleri projelere ilişkin verilere aşağıda yer verilmektedir:

Yıllar	Toplam Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (ABD Doları)
1992 - 2016	48	2 795 941 182
2016	6	480 558 412
2017	4	135 997 883
2018	6	65 320 554
2019	4	8 532 280
2020	1	10 908 870
Toplam	69	3 497 259 181

Firmalarımız, Pakistan’da bugüne kadar çok çeşitli altyapı ve üstyapı işleri üstlenmişlerdir. Bu işler kapsamında; kentsel altyapı gibi altyapı projeleri; konut ve idari bina gibi bina projeleri; enerji hatları gibi çeşitli sanayi tesisi projeleri; sulama gibi çeşitli su projeleri ve liman ile yol-köprü-tünel gibi çeşitli ulaşım projeleri mevcut bulunmaktadır.

Pakistan’da İş Üstlenmiş olan Firmalarımız:

- DORÇE Prefabrik Yapı ve İnşaat Sanayi Ticaret A.Ş.
- EPİK Taahhüt Sanayi İç ve Dış Ticaret A.Ş.
- LİMAK İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- STFA İnşaat Grubu

Pakistan’da Üstlenilmiş olan Bazı Büyük Bedelli Projeler:

- Ormara askeri liman projesi (STFA)
- ICB 3B İnşası (LİMAK)
- Hub-Uthal yolu projesi (LİMAK)
- Lahore çevre yolu projesi (STFA)
- Pehur Ana Kanal ve Tünel İnşası (STFA)

Türk firmalarının Pakistan’da en başarılı oldukları alanlardan biri taahhüt sektörüdür. Son dönemde Pakistan’da inşaat-müteahhitlik alanında pazarın giderek hareketlendiği gözlenmekte, Türk firmalarından da ülkede ihaleye çıkan projelere teklif veren firmalar bulunmaktadır.

BAYINDIR İnşaat firması tarafından üstlenilen İslamabad-Peşaver Otoyolu projesi çıkan anlaşmazlıklar nedeni ile durdurulmuş, daha sonra yolun bir bölümü Pakistan tarafından

tamamlanmıştır. Önemli projelere imza atan STFA, Pakistan ile en fazla iş ilişkisi olan Türk müteahhitlik firmasıdır. TEKSER, Pakistan'da Asya Kalkınma Bankası finansmanı ile bir sulama kanalı projesini almış ve Ağustos 2001'de teslim süresinden önce projeyi tamamlamıştır. Proje bedeli 160 milyon ABD Doları'dır.

EMEK Elektrik ve Tesisat A.Ş., 1982 yılından beri bu ülkede faaliyet göstermektedir. Daha önce WAPDA (Water and Power Development Authority) adına Dünya Bankası kredisi ile 20.3 milyon ABD Doları proje tutarı olan iki transformatör merkezi kurmuş, Lahore Havaalanı trafolarını temin etmiştir.

Ocak 2002'de BARMER İnşaat, ALSTOM, SIEMENS, ABB, VATECH gibi Avrupalı büyük enerji firmalarının da katıldığı Pakistan Enerji Bakanlığı'nın Ghazii-Baratha Hidroelektrik santralının revizyonu projesi kapsamında açtığı 500 KV'lık Rewat trafo merkezi inşaatı ihalesini kazanarak tamamlamıştır. İslamabad kentinde yapılan projenin değeri 8.5 milyon ABD Doları'dır. Projenin finansmanı İslam Kalkınma Bankası tarafından sağlanmıştır.

LİMAK, ülkede son yıllarda toplam bedeli 270 milyon ABD Doları'nı aşan çeşitli ulaşım projelerini hayata geçirmiştir.

Öte yandan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Lahor Metrobüs Hattı ile Lahor Katı Atık Tesisi için bilgi ve teknoloji desteği sağlanmış ayrıca, 2020 yılında DVK İnşaat firması tarafından İslamabad şehrindeki Almanya Büyükelçilik binasının yenilenmesine ilişkin proje geliştirme işleri yürütülmüştür.

Pakistan bürokrasisinin Türk işadamına bakış açısının çok olumlu olduğu bilinmekte, önümüzdeki dönemde Pakistan'da enerji alanında üç farklı açılım olabileceği görülmektedir. Rüzgar enerjisi santrallerinin tek başına Pakistan'ın enerji üretimini karşılamaya yetmeyeceği, aynı zamanda hidroelektrik santrallerinin de kurulması gerektiği düşünülmektedir. Ancak daha da önemlisi, Pakistan'daki mevcut kömür rezervlerinin faaliyete geçirilmesi gerektiği önemle vurgulanmaktadır. Dünyanın en büyük 10 kömür rezervinden birine sahip olan Pakistan'da kömür rezervlerinin ekonomiye kazandırılması yönünde geliştirilecek projeler Türk firmalarına da açık durumdadır.

V– ANLAŞMA ve PROTOKOLLER

ANLAŞMA- PROTOKOL ADI	İMZA TARİHİ
Ticaret Anlaşması	18.12.1964
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	20.11.1975
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	14.11.1985
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	16.03.1995
Pakistan Pencap Hükümeti – Türkiye Müteahhitler Birliği Mutabakat Zaptı	02.07.1998
Pakistan Müteahhitler Birliği – Türkiye Müteahhitler Birliği Mutabakat Zaptı	28.02.2002
Gümrük Alanında Karşılıklı İdari İşbirliği ve Yardım Anlaşması	20.06.2002
Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	15.06.2003
Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Çerçeve Anlaşması	20.01.2004
Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetlerinde Düzenli İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Protokol	07.12.2010
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Revize Anlaşması	22.05.2012
Pakistan Müteahhitler Birliği – Türkiye Müteahhitler Birliği Mutabakat Zaptı	01.12.2015
Türkiye-Pakistan Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşma	22.03.2016

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

VI- KARŞILAŞILAN SORUNLAR

- Ülke oldukça ağır bir bürokratik yapıya sahip olduğundan basit bir işlemin yapılması bile çok uzun süre almaktadır.
- Ülkenin gerek mali gerekse mali denetim yapısının çok zayıf olması nedeniyle kayıtsız ve denetimsiz satış ve ödeme işlemleri çok yaygındır.
- İşverenler ihaleyi sonuçlandırmadan önce tüm kamulaştırma problemlerini çözmekte dolayısıyla işin yapımı süresince kamulaştırma sorunlarından dolayı gecikmeler yaşanmakta ve projenin bazı kısımları kapsam dışı bırakılmaktadır.
- İşveren ile projeyi üstlenen firma arasında bürokratik sorunlar yaşanmaktadır.
- Ülkedeki altyapı eksikliği nedeniyle telefon ve internet kullanımıyla ilgili sıkıntılar yaşanmaktadır.
- Hijyen koşullarının yetersizliği nedeniyle bulaşıcı hastalık riski çok yüksektir.

Ekim 2020 tarihinden geçerli olmak üzere, Pakistan'a gelecek kişilerin, seyahat tarihinden itibaren 96 saat içerisinde yapılmış COVID-19 RT-PCR testinden negatif sonuç sağlamaları zorunluluğu getirilmiştir. Ülkemizin de aralarında bulunduğu 38 ülke ise bu zorunluluktan muaf tutulmuştur. Ancak, muaf ülkeler listesinin güncellemeye tabi olacağı belirtilmektedir. Bu nedenle, ülkemizden Pakistan'a gidecek olan vatandaşlarımızın seyahatlerini planlamadan önce <http://covid.gov.pk> sitesini incelemelerinin daha sonra oluşabilecek mağduriyetlerin önüne geçilmesinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

60. yıl